

Pesmi prednašajo na tamburici, ne na goslih kot srbski guslarji. Prvih sto verzov gre počasi, slovesno kot mohamedanski obredi, potem pa tako hitro, da se jim komaj sledi.

ABD UL HAMID
turški sultan

Niti najizurjenejši steno-graf ni mogel dohajati, ko so v Zagrebu zapisovali pesmi pod vodstvom dr. Marjanovića. Bilo je devet pevcev, ki so jih v ta namen povabili iz Bosne. Pri dolgih pesmih se pevec utruji, da mu pot curkoma teče po licu.

Starost pesmi se pozna iz vsebine. Opevajo se boji iz XVII. stoletja. Toda historična podlaga je bolj v ozadju, v ospredju so junaki in njihovo sovražstvo do druge vere. Celih vojsk se ne popisuje, ampak posamezni dvoboji ju-

nakov, kakor tudi Homer opeva le junake, ki premorejo več kot cele vojske. Čeprav so pesmi primeroma zelo mlade, vendar se berejo kot popisi srednjeveških turnirjev, kajti plemstvo je bilo v vsem skrajno konservativno in se je držalo z vso trdovratnostjo starih tradicionalnih običajev.

Junak pesmi je Mustaj-beg, ki je mohamedanec, to kar Srbom Kraljević Marko. Da se krščanskim junakom slabo godi, je umevno. Toda tudi turški junak mora marsikatero preslišati, kajti pevci se natanko drže tradicije ter se ne laskajo nobenemu begu. Včasih se zaradi tega tudi spopadejo s svojim gospodarjem, ki ni zadovoljen, da dobiva junak v pesmi slabe priimke.

Iz pesmi se dobro spoznajo kulturne razmere in naziranje ljudstva. Živobojne slavnosti s kolom, turnirji, pohodi, vse to je dalo dovolj impulza, da se je mogla razviti poetična moč.

Na vsak način pa je vprašanje o življenju epske narodne pesmi dovolj zanimivo, zlasti za Jugoslovana, kajti v tem oziru se je še malo storilo. J. T.

OSBRO

Dr. Hristo P. Stoilov. V Plovdivu je umrl mlad bolgarski učenjak, dr. H. P. Stoilov, o katerem veljajo besede srbskega pesnika Branka Radičevića:

„Mnogo hteo, mnogo započeo,
čas umrli njega je pomeo!“

Porodil se je dne 15. avgusta l. 1880., študiral je na sofijski gimnaziji in filozofijo na sofijski univerzi. Ko je dovršil vseučiliške studije v Sofiji, se je podal s pomočjo ministrske podpore študirat na Dunaj, kjer je bil učenec prof. Jagića in je posebno proučeval slovansko filologijo in folkloristiko. Vrnivši se z Dunaja, je pričakoval, da dobi profesorsko službo na sofijski univerzi, kakor se mu je obljubilo, toda pričakovalo ga je dvojno razočaranje. Ni dobil službe na vseučilišču v Sofiji, temveč na gimnaziji v Plovdivu, kjer je bil imenovan za profesorja nemškega jezika namesto bolgarskega. Ta okolnost je bila bržkone tudi povod njegovega hiranja in prezgodnje smrti. Literarno je deloval

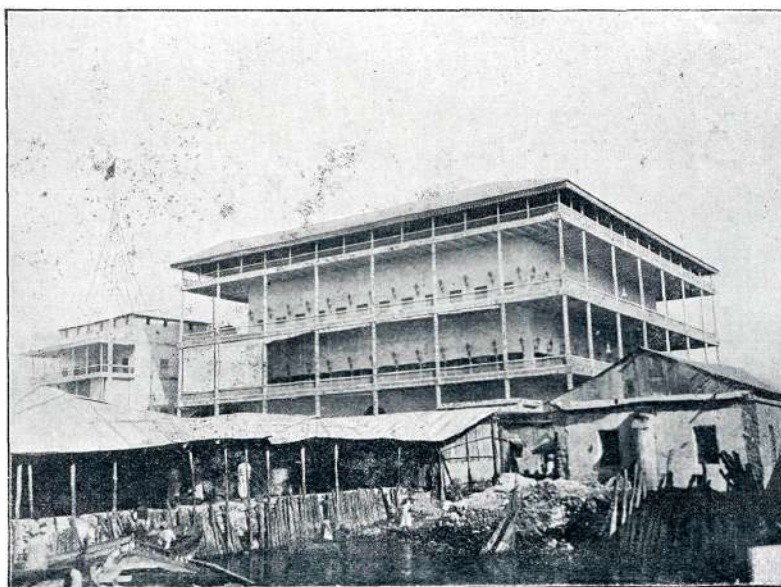
samo tri leta, in v teh treh letih je spisal precej spisov, ki pričajo o njegovi veliki nadarjenosti. Prvi spis Stoilova „Povpraša za Věda Slovena“ je bil objavljen v listu „Učilišten Pregled“. Izmed njegovih spisov še imenujemo: „Konstantin Jireček“, „Dejnostta na Venelina po bolgarskiju folklor“, „Gorno-džumajski govor“ i. dr. Najnovejši spis je Stoilov izdal pod naslovom: „Vrhu bolgarskite i slavjanski gatanki“.

Jakim Grujev. Meseca septembra so vsa bolgarska narodna in literarna društva slovesno obhajala sedemdesetletnico bolgarskega učitelja, pisatelja in rodoljuba Jakima Grujeva, katerega ime je tesno združeno s slavno dobo bolgarskega narodnega preporoda. Grujev je namreč eden izmed tistih še živečih bolgarskih rodoljubov, ki so se borili zoper grcizem in za cerkveno neodvisnost. Grujev se je porodil l. 1828. v Koprivštini in je bil najprej učitelj v Koprivštini in potem v Plovdivu. Učiteljsko službo je opravljal do l. 1868., ko je postal pomočnik pri plovdivskem turškem uradu. Ob času bolgarske vstaje je bil vjet in interniran v Carigradu. Po osvoboditvi je bil ravnatelj (minister) narodne prosvete v južni Bolgariji in pozneje je bil ravnatelj dekliske gimnazije v Plovdivu. Grujev je spisal mnogo izvirnih del in je tudi veliko prevajal iz turškega, grškega, ruskega in francoskega jezika. Od njegovih spisov imenujemo: „Osnova za bolgarska gramatika“, „Kratka logika“, „Sveštena istorija“, „Kozmografija“, „Osmanska gramatika“ i. dr. Za zgodovino bolgarskega preporoda imajo veliko vrednost Grujevi „Spomeni“.

OSBRO

Fr. Št.

Slovaška grobova. Kakor je menda znano, pripadajo Slovaki k dvema veroizpovedanjem: katoliškemu in protestantskemu. V zadnjem času sta Slovakom umrla odlična rodoljuba in pisatelja protestantskega veroizpovedanja, in to: Jan Alexander Fábry, župnik, in Karol Hrdlička, župnik v pokoju. — Jan Al. Fábry je umrl 14. oktobra po

SULTANOVA PALAČA V ZANZIBARU PRED L. 1896.

dolgi želodčni bolezni. Na njegovem grobu je nameraval govoriti dr. Vladimir Fajnor, a mu ni bilo dovoljeno, dasi-ravno je dr. Fajnor zatrjeval, da vsled njegovega govora ne